

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Bernardini Scardaeonii Patauini Presbyteri de Castitate Libri Septem

Scardeone, Bernardino

Venetiis, 1542

Quam semper damnabile fuerit apud omnes gentes adulterium cap. xxxii

urn:nbn:de:hbz:466:1-30433

DE PVDICITIA MATRIMONII

Quam semper damnabile fuerit apud omnes gentes adulterium. Cap. XXXII.

Nunc uero ne cui mirum uideri possit, quid sit, apud Christianos homines adulteria tantopere & humana, et diuina lege damnentur: hic breuiter et Hebræorum, & Romanorum, ceterarumque gentium leges, atque instituta in medium proferamus, ut constare possit planissime adulteria summo ubique gentium probro fuisse: atque poenis semper puniuntur maximis apud omnes nationes. Primum apud Hebræos, à quibus merito ordiendum est, moechus, et adulteris capitalis poena diuinis legibus constituta est. Sic, n. præcepit in Leuitico dominus. Si moechatus quis fuerit cum uxore proximi, et adulterium perpetraverit cum uxore proximi, morte moriatur moechus, et adultera. Sed neque apud Romanos impune unquam fuit adulterium, & præsertim Iulii Cæsaris temporibus, à quo seuerissima lege cautum fuerat ne adulteri forent, et deprehensi grauisimo supplicio dederentur. Macrinus item imperator, uir alioqui turpissimus, adulteris tamen ita infensus fuit ut adulterii reos uiuos iunctis corporibus iuberet igne cremari. Multo clémentius cum his agendum censuit in suis legibus Plato, qui adolteros grauisissima tantum infamia notandos sanxit. Sic, n. suis illis legibus præcipit. Si quis inquit aliis mulieribus commisceatur quam cum his, quæ cum diis, sacrisque nuptiis domum uenerint, infamis esto, & honoribus ciuitatis uniuersis, ceu peregrinus aliquis priuatus maneat. Attamen adulterum deprehensum à marito impune occidi posse, et is illis ipsis leges edidit. Aristoteles quoque et ipse in suis politicis libris edicit omnem coitum alterius quam coniuges esse omnino interdicitum. Et in œconomicis, eam inter maritum et uxorem dicit charitatem, atque amicitiam esse debere, qua maior inter homines esse non possit. At quanto effusius hic in ea re laudandi sunt Lacedæmonii, quibus adeo insuetum fuerat

Leuit. 20.

adulterium, ut ne lex quidem apud eos ulla, quæ hoc puniret, necessaria putaret. Vnde p̄celebre est apophthegma cuiusdam Lacedæmonii, qui interrogatus aliquando ab hospite, quæ pœna foret cōstituta adulteris apud Lacedæmonios: negauit ullos esse adulteros apud Lacedæmonios: quoniam ille rursus instaret. Quid si quis existeret: quam pœnam darēt? Is iterum, taurum maximum (inquit) dependeret pro pœna, qui porrecto ultra Taygetum montem capite, biberet ex Eurota fluuio. Cui hospes ille rursus arridens, Hui, unde (inquit) tam uastus taurus in mundo? Tunc Lacedæmonius. Et uno de apud Lacedæmonia adulter: Summa profecto prudentia gentis alioqui ferocissimæ, quæ maluit uelut incredibile factu flagitium præterire, quàm ferendo legem ostendere posse fieri. Apud Chios quoque (ut refert Plutarchus) tantæ temperantię uiros, atque mulieres fuisse perhibent, ut neque adulterium, neque illegittimum quempiam concubitum accidisse cuiquam apud eos memoretur. Apud Arabes uero (ut meminit Eusebius) adulteræ deprehensę sine ulla spe uenię occidebantur, suspectæ autem uel ob solam suspicionem acriter uerberabantur. Apud Ægyptios ius erat conuictos adulterii, uirum mille plagis cædi, foeminae nasum amputari: ut qua potissimum parte corporis placuerat, eadem ob uiolatam turpiter pudicitiam, foedaretur: & testimonium patrati criminis manifestum daret. Ei uero qui mulierem liberam uiolasset uirilia excabantur: quod uno commisso ut ipsi dicebant, tria non mediocria scelera copulasset: iniuriam scilicet, corruptelam, & liberorum conceptorum confusionem. Legem quoque fuisse apud Seres idem auctor affirmat, tantæ seueritatis, atque tantæ obseruantię, ut nulla in ea regione meretrix, nulla adultera inueniret. Quid quod & Parthi seuitia infames, quum nullis ferme legibus uiuant, sintque in libidinem, & sua, & regionis ipsius natura maxime prouisi: nulla tamen delicta (ut scribit Iustinus)

DE PVDICITIA MATRIMONII.

adulterio grauius ulciscuntur: & ob eam rem, non con-
uiuia tantum uiroꝝ, uerum etiam conspectũ suis pro-
fus uxoribus interdũcunt. Hinc eadem ratione Spartia-
tus factus, ut puellæ aperta facie, uxoris autem uelata
in propatulum p̄deant. De qua re Charilaus spartiatũ a
quopiã interrogatus, ita serio respondit. Puellis uiri sunt
inueniendi: at uxoribus uiri seruandi. Erubescant hoc di-
cto nostrates matronæ, quæ quidem pudicæ haberi ue-
lint, quum tamen plus ferè sul corporis ostentet uniuerso
populo in theatris, ac tẽplis palam: q̄ adulteræ in cœchis
suis in secreto in cubilibus, & impudicis. Priscis uero
Romanis tm̄ oĩm seruandi pudoris studium fuisse cõ-
perimus: ut non modo uiolatam pudicitiam publicè pri-
uatimq; semper seuerissimè uiti fuerint: uerum etiã quo-
mulierum, atq; uiroꝝ corda de libidine ad pudicitia
foeliciori auspicio, q̄ uitiõis sæuitia uerterentur, ad suoꝝ
rum quoq; deorum auxilia confugerint, et uotis publice
nuncupatis Veneri uerticordia simulachrum sacerdo-
tesq; & ritum cærimoniarum more suo legitime conse-
crarint. Sed & tanto probro in eadem ciuitate fuere adul-
teria, ut Augustum Cæsarem præstantissimum, atq; lau-
datisimum alioqui uirum hoc uero flagitio oēs uulgo
damnarèt, q̄ adulteria sectaretur, obscuraretq; tot uirtu-
tes uno uitiõ. At qui eum impensius adamauerant, id so-
lerti potius factum consilio, q̄ libidine contendebant: ut
eo scilicet cõtubernio parata sibi familiaritate nobilium
fœminarum, quid earum uiri aduersus se agerent, molli-
renrur uè, facilius ea occasione deprehenderet. Sed q̄to
laudabilius extitit in eo Alexandri Epirotæ regis inge-
nium, qui quum in multã noctem puellã ad se adductã
interrogasset, quid tam sero respondissetq; se quoad uir-
tutis consopiretur, moratam. Indignatus admodũ ex eo
rex à se illam statim reiecit, atque in seruos animaduertit
grauiter, quoniam quãtum in eis fuerat, adulterium pet-
trasset. Neq; secius exosus fuit adulteri scelus Dionys

sius tyrannus, qui ubi comperit filium suum ingenui cuius
 iusdam ciuis uxorem adulterasse: statim eum ad se uenire
 iussit, & interrogauit, an unquam tale quicquam de patre
 audiuerit: cui adolescens respondit. Tibi non fuit pater
 rex. At ille ei rursus: nec tibi filius rex erit, nisi talia per-
 petrare desistas, atque comminatus graulter si quid tale
 de eo dici amplius audierit castigatum, et oneratum iuro-
 gis a se dimisit. Scipionis quoque Africani illustrissimi im-
 peratoris pudicitia hoc loco prætereunda non est, qui
 uix quartum & uicesimum ætatis suæ annum agens, quum
 in Hispania Noua Carthagine oppressa eximie pulchris-
 tudinis uirgo inter multas obsides, quas in ea urbe clau-
 sas habuerant Pœni, in suam fuisset potestatem redacta:
 ubi comperit iam alteri desponsatam esse, accersitis pa-
 rentibus, sponso, cui iam pacta fuerat, integram, inuiola-
 tamque restituit. Nec diuersi ab eo Diocletianus, & Ma-
 ximus Augusti fuere: qui capta uxore Narsei Persarum
 regis, eadem continentia usi, & matrem: & liberos
 seruauerunt intactos. Quæ honestate Persarum plusquam
 armis commoti, pacem, quam prius contempserant, ul-
 tro postea Romanis imperatoribus obtulerunt. Africa-
 ni, & Augustorum continentia, in consimili genere
 laudis, æmulum sese ostendit Aurelianus, & ipse Au-
 gustus. Is enim adulteria adeo obhorruisse memora-
 tur, ut nullum unquam flagitium seuerius uindicaue-
 rit, nam militem, qui adulterium cum hospitis uxore
 commiserat, inflexis duarum arborum uerticibus al-
 ligari iussit per pedes, atque easdem subito liberis in
 aera dimitti: ut scissus ea uel medius utrinque pende-
 ret: ut esset cunctis exemplo, ne quis auderet deinceps
 talia perpetrare, tanti supplicii atrocitate deterritus.
 Quantopere etiam Ægyptii olim adulteria eius-
 modi abominati fuerint, ex ipsis quoque litteris sacris,
 scire possumus: in quibus legitur, Abraham patriarcham,
 dum inter Ægyptios uersaretur, uxorem suam

DE PVDICITIA MATRIMONII

Gen. 2.

Gen. 26.

Saram appellasse sorore: ne fortè Ægyptii uolentes eam ob pulchritudinem, qua maxime præstabat, regis libidini substituere, se prius interimerent & eam non prius accepturum regem scirent, q̄ solutam cognouisset. Neque in eo quicquam ab Ægyptiis dissentiebant Palæstinorum mores: quorum rex Abimelech, quum Rebeccam quam Isaac sororem dixerat, eius postmodum uxorem esse cognouisset, adulterii patrandi periculo territus, sic Isaac dicitur increpasse. Quare tu sic imposuisti nobis potuit, n. coire quispiam de populo ignoranter cū uxore tua, et induxisses super nos peccatū graue. Græci quoque usque adeo ægre tulerunt Helenæ adulteriū, ut uiolata matrimonii iura cum totius Græciæ discrimine uiscenda putarent: atq; propterea in Asiam cum maxima classe profecti, Troiam per integrum decennium obsesam, ac tandem crudelissima strage captam: incenderūt. Sed quid attinet de adulteri grauitate plura referret. Satis planè liquet, quantum semper, & ubiq; gentium matrimoniali pudicitia delatum sit, quando eam omnes gentes tanta diligentia & tantopere coluerint: ac ne macularetur, tot legibus, atq; institutis, pœnisq; cauerint.

Quàm turpe sit, Christiano homini uiolare
matrimonium, nec esse una uxore contento.
Cap. XXXIII.

AT q̄ uero si tm̄ reuerētis, atq; honoris usq; quaq; Gentiles, & barbari homines matrimoniali pudicitia deferre consueuerint: quid faciendū Christianis hominibus censemus: qui uerum Deum colunt, & quibus non ab alienis tantum uxoribus, quæ non nisi graui periculo attingi possunt, uerum etiam a publicis, uulgatisq; corporibus abstinendum est: Audes fortasse dicere, q̄ pleriq; impudentes: te continere non posse, nec unam tibi esse uxorem satis. O foedam, atq; ferinam